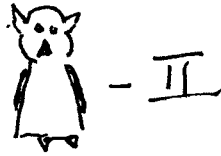

14 november 1990

0401 04 14 09 00 00 00 00

Beste Tom,

Je vraag, om tijdens je vrindelijk gastheerschap op 15 november ten Mussenhofs, een onderwerp aan te snijden dat eens niet direct betrekking had op koetjes en kalfjes, overviel me.

Er flitst bij zo'n overval van alles door je heen: Wie ben ik dan wel dat ik een niet al te controversieel onderwerp zou kunnen aanreiken? Een onderwerp dat door alle aanwezigen ook als de moeite waard wordt ervaren? Als je namelijk eens nagaat hoe die 14 vogels in 1938 klasgenoten werden, en daarbij bedenkt hoe divers - 18 jaar daarvoor - hun 14 nesten er hebben uitgezien en hoe in de daaropvolgende decennia hun pluimages zijn volgroeid, verkleurd en gedeeltelijk zijn uitgevallen... Als je dat eens rustig overdenkt, lijkt het vooralsnog nauwelijks mogelijk om een, voor eenieder, boeiend onderwerp aan te dragen!

Je vraag overviel me; er flitst bij zo'n vraag van alles door je heen:

Accoord, we zijn allen per definitie alpha-geschoold, maar uit de aard van velerlei omstandigheden waren/zijn we lang niet allen zo specifiek filosofisch en beschouwend aangelegd. En zeker niet zodanig dat Mariet's en jouw gasten juist met mijn inbreng een plezierig half uurtje beleven!

Bij je overvallende vraag flitste er van alles door me heen:

Bijvoorbeeld jij Tom, hoort zeker tot de meer contemplatieven binnen ons groepje. Maar zit dat groepje wel te wachten op een (zwaar)gewichtige avond? Of verwacht men daarentegen een licht-voetig samenzijn? Of wacht men op een gezellig onderonsje? Of toch - leve de Bourgondiërs - verwacht men een epicuristisch festijn? Of... nou ja vul zelf de alternatieven maar in...

Ik vind dat best wel moeilijk om daarbij het voortouw te nemen! Nee, niet zozeer individueel en persoonlijk ten opzichte van Pie, Piet of Theo, Tom of anderen, nee dat niet, maar wel ten opzichte van de groep-als-geheel!

Bij zo'n overval flitsen er verschillende onderwerpen door je heen:

Iets uit je leven. Uit je ervaring. Iets wat je hebt meegemaakt en wat je tot nadenken en (be)oordelen heeft gebracht. Iets waar je je klasgenoten nu ook déél-genoten van wilt maken...Ik vind dat best wel moeilijk Tom. Ik hoor-

Ik hoor je al riposteren: Jij?...Je kunttoch makkelijk iets vertellen over je werk en hoe je maatschappelijk naar beneden getuimeld bent en wat je daarbij hebt meegemaakt en hoe je vrouw zich hield en of je dat nog gelouterd heeft en hoe je dat verwerkt hebt.

Och, weet je Tom, je werk verliezen, daar word je bepaald niet vrolijk van. In mijn geval: verlies van werk - van bedrijf - van kapitaal - van macht, gezag, status - van inkomen - van veel kleine genoegens die het leven zo vaak worthwhile maken - verlies van contact met 250 medewerkers, en een veelvoud daarvan aan relaties in binnen- en buitenland - zo'n verlies stemt tot peinen.

En als je dan peinst, dan ontdek je dat ons allemaal wel eens iets wordt afgepakt. Het is een goed ding om ons relativeringsvermogen daarbij niet uit 't oog te verliezen:

Materiële zaken kwijt raken Tom is rottig; neem bijvoorbeeld de slachtoffers van de veel voorkomende (zg. kleine) criminaliteit. Hun ervaringen leren ons, dat je zelf slachtoffer moet zijn geweest om te beseffen wat voor traumatische gevolgen die criminaliteit bij slachtoffers kan hebben. Een normaal ontwikkeld empathisch vermogen blijkt voor dat besef veelal onvoldoende.

Maar denk naast materiële zaken ook eens aan het kwijt-raken van immateriële zaken en genoegens of aan het verlies van abstracte zaken zoals het verlies van veiligheid, zekerheid, geborgenheid, verlies van erkenning, waardering, applaus.

Nog andere verliezen.

Ik dacht dat hierboven aangehaalde verliezen toch allemaal nog makkelijker te verwerken zijn dan verlies van gezondheid. Neem een paar knieën of longen die niet meer doen wat ze deden.

Het verlies van gezondheid Tom is wellicht op den duur schrijnender dan verlies van allerlei materiële zaken.

Blijft tenslotte een alles-overheersend verlies over - en dat mag, ook al is 't penibel, niet onvermeld blijven, zeker niet onder bevrinde ex-klasgenoten - en dat is het verlies van geliefden.

Zulk een verlies is schrijnender en ingrijpender dan de incidentele verliezen die ik hierboven schetste.

Zo kort na 18 augustus lijkt het me niet passend om te gaan zeuren over datgene wat ik kwijtraakte. Nee Tom... vanavond liever niet gekozen voor het onderwerp "verlies"

Of misschien tóch:

Wat dacht je van (hoe dacht je over) "het verlies van je jeugd"?

Mag ik iets schrijven over "ouder worden"?

zie vervolgbld NR. 2

OUDER WORDEN

De ouder wordende mens heeft geen energie genoeg om te werken, hij of zij kan dus maar beter eens nadenken over zijn of haar leven. Naar ik meen noemen ze dat filosoferen. Op mijn leeftijd mag ik graag passief op de tribune zitten in stede van in de hitte van de schijnwerpers "strugglend" in de ring te staan.

Als ik op mijn leven terugkijk zie ik mezelf zoekend, struikelend, tastend en volop fouten makend in de weer. Ik wil dat graag vergelijken met een avontuur dat ik onderging toen ik, en familie, voor de 40e maal onze trouwdag vierde (overigens meer een verdienste van mijn Sophie dan van mij). Het was in Ruurlo en we bezochten aldaar een immense doolhof-tuin.

Net als in je leven kom je daar telkenmale op een doodspoor uit. Dat ontdek je natuurlijk te laat. Paden die je eerder/vroeger had betreden bleken faliekant fout te zijn en dood te lopen. Evenals in je levensloop moesten plannen worden bijgesteld; moesten vooroordelen worden herzien; moesten indroctinaties, op het goede Rolduc ingebeteld, worden uitgepoetst of met harde hand worden weggeschuurd.

De weg door de doolhof leer je alleen kennen door steeds verder te dwalen en te zoeken en de doodlopende wegen te elimineren. Als je niet kunt dwalen loop je vast. Net als de Paus die immers ook niet kan dwalen en slechts ongecontroleerde macht wil/kan uitoefenen. Kan dat nog anno 1990? Blijkbaar wel! Maar hoe lang nog?

Het leuke van ouder worden is, dat het vanzelf gaat. Je hoeft je er niet voor in te spannen en er is geen diploma voor nodig. Er is ook niet de minste haast bij. En nog mooier is dat je er geen schuld aan hebt. Het kan je niet verweten worden. En nog eens iets: het gaat vanzelf over. Ook al zo gemakkelijk.

Het gaat vanzelf over en... er is geen kunst aan. Het kenmerkende van "kunst" is dat het nooit lukt! Immers: Als het altijd lukt, is er geen kunst meer aan. Nog eens: Ouder worden gaat vanzelf en het gaat vanzelf over! Gemak zat.

's Is ook niet meer verplicht:

Was ouderdoms - euthanasie vroeger beladen met hel en verdoemenis, Nu hoor je gewoon 's morgens bij het aankleden op de radio een mevrouw vertellen: "Ik ben al jaren lid van de euthanasie, want als er iets met mij gebeurt wil ik niet dat er iets met mij gebeurt". Maar een tegenstandster riep: "Euthanasie? - Mij niet gezien, je kunt nog lang genoeg dood zijn".

Als je nog even wacht gaat een of andere goeroe er een seminar over opzetten. Ik hoor zo' n man al tegen zijn cursisten zeggen: "Let goed op want ik doe het maar één

keer voor". Later blijkt het dan toch twee keer te zijn namelijk de eerste én de laatste keer; ook goeroe's moeten bij het ouder worden wel op hun schreden terugkomen. Ook zij kunnen nog dwalen!

Kamer en kabinet zijn er ondertussen nog niet geheel uit; terwijl de oplossing toch zo simpel is: Ze moeten gewoon op het VRAGEN om euthanasie de doodstraf zetten. Dan is iedereen tevreden.

Overigens is ook het leuke van ouder worden dat het nieuw is. Je doet het voor het eerst. Ouwer is nieuw. Harstikke modern en turbo-trendy. De meesten doen het tegenwoordig. Oud is "in". And not out. Ouwer is nieuw, je doet het voor 't eerst maar ook voor 't laatst. Je moet het dus wel meteen goed doen.

Weet je wat ook leuk is van ouder worden Tom?... Dat het allemaal om je heen nieuw wordt. Allemaal veranderingen om je heen, allemaal nieuw! Wie daar lol in heeft is vitaal gebleven en wie daar de pest in heeft is een hypochonder.

Zo is het nieuwe van ouder worden dat er plots niets meer hoeft. Je hoeft niet meer te scoren. Je hoeft niet meer de eerste te zijn en ook niet meer de beste. Gewoon de eerste-de-beste is ruim voldoende.

En het gaat allemaal zo gemakkelijk: Jong blijven lukt nooit, ouder worden gaat vanzelf.

O ja... En het komt zo plotseling; of liever: het is zo plotseling gekomen! Eerst hoorde je bij de oudste van de jongeren, en plotseling ben je de jongste van de ouderen! Heel verrassend.

Weet je wat ook leuk is bij het ouder worden?...

Als het een beetje mee zit krijg je kleinkinderen!

Als ik naar mijn jongste kleindochter, van nu 8 maanden, kijk zie ik in dat meisje veel meer dan ik vroeger in mijn eigen dochters zag; Die vroegen meer zorg-aandacht, er was meer verantwoordelijkheid, ze waren bewerkelijker. Een kleindochter is anders. Een kleindochter is 'n mediteer-kindje.

Wie er nog geen heeft zou er een moeten adopteren.

Tom als je deze brief gelezen hebt ben je weer 8 minuten ouder. Dat was exact de tijd die je me had gegund. Ik vond het leuk om die tijd te krijgen. Ik wens je graag een goede-oude-dag. Omhels je Mariet namens mij en bedenk tenslotte 'n variant op der Vatter op Rolduc:

-Älter werden ist nicht schwer

-Älter sein dagegen sehr.

wie immer,

Mariet

P.S.: Verschillende ideeën zijn gegapt van Fons Jansen toen hij zich te oud voelde worden om voor cabaretier te spelen.